

Sprzeciw psychiatry

Wśród ofiar ludobójczej polityki nazistowskich Niemiec znaczną liczbę stanowiły osoby chore psychicznie i niepełnosprawne. Szacuje się, że w ramach akcji T4 zamordowano około 200 tysięcy osób, które życie uznano za „niegodne życia”. Już w 1939 roku, niemal natychmiast po zajęciu Polski przez wojska niemieckie, ich eksterminacja wykroczyła poza dotychczasowe granice III Rzeszy.

W wyniku agresji wraz z całym tzw. Krajem Warty do Niemiec wcielono także Gostynin, siedzibę Wojewódzkiego Szpitala dla Psychicznie i Nerwowo Chorych. Jego dyrektor, Karol Mikulski, trafił we wrześniu do sowieckiej niewoli. Zdołał jednak uciec z transportu do obozu jenieckiego i po wielodniowej pieszej wędrówce wrócił do miejsca pracy. Pod pozorem przewożenia chorych do innych placówek już w styczniu 1940 roku Niemcy pozbawili życia część z nich. 17 marca zaś specjalna komisja zażądała od dr. Mikulskiego sporządzenia w ciągu doby listy pacjentów, których stan nie rokuje poprawy. Odmowa wyselekcjonowania osób do eksterminacji miała skutkować aresztowaniem. Następnego dnia nad ranem dyrektor szpitala w Gostyninie popełnił samobójstwo, protestując w ten sposób przeciw ludobójczej polityce III Rzeszy.

Śmierć Karola Mikulskiego zapamiętano przede wszystkim jako dramatyczny gest sprzeciwu wobec nieludzkiego traktowania osób psychicznie chorych przez reżim totalitarny. Na tę historię spojrzeć można także z perspektywy losów polskich elit pod niemiecką i sowiecką okupacją.

Na zdjęciu: dr Karol Mikulski z córką Izabellą Galicką, źródło: archiwum rodzinne.

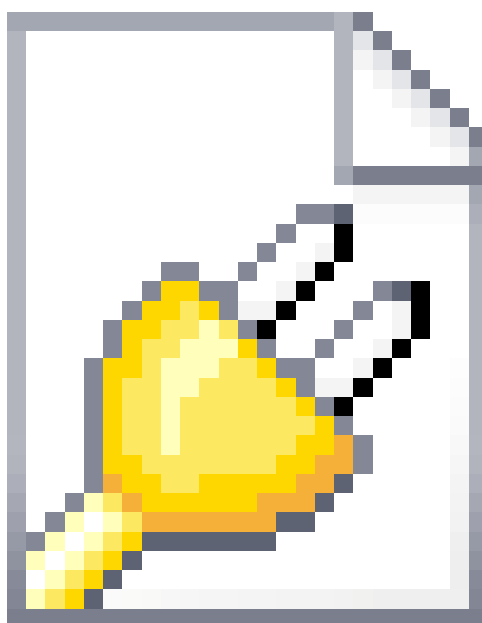
Mikulski wywodził się z ziemiańskiej rodziny o tradycjach inteligenckich. Uzyskał staranne wykształcenie i starał się jak najszerzej wykorzystać je w służbie innym. Uciekając z transportu do obozu jenieckiego w Kozielsku, uniknął śmierci w Katyniu — miejscu symbolicznym dla sowieckiej polityki wobec polskich elit. Ostatecznie jednak nie zdołał ocalić życia.

Wiązało się to z decyzją Karola Mikulskiego o poświęceniu się opiece nad chorymi psychicznie. W Polsce, która miała przemienić się w rezerwar niezdolnej do buntu siły robotczej, nazistowski projekt eugeniczny zyskał wymiar szczególny. Jego celem było zarówno wymordowanie najsłabszych, czyli obniżających wydajność, jak i tych wybitnych, gotowych do służby społeczeństwu i gwarantujących jego podmiotowość.

Tekst powstał dla [Ośrodka Badań nad Totalitaryzmami im. Witolda Pileckiego](http://www.obnt.pl) (<http://www.obnt.pl>)

Ośrodek Badań
nad Totalitaryzmami
im. Witolda Pileckiego

(Publikacja: 04-05-2017)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,10115) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,10115>)

Contents Copyright © 2000-2015 Mariusz Agnosiewicz
Programming Copyright © 2001-2015 Michał Przech

Właścicielem portalu Racjonalista.pl jest Fundacja Wolnej Myśli.
Autorem portalu jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie elementy tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych

niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl